

LA ESQUELLA
 DE LA
TORRATXA

DE LA BIBLIOTECA DEL ATENEU BARCELONÉS

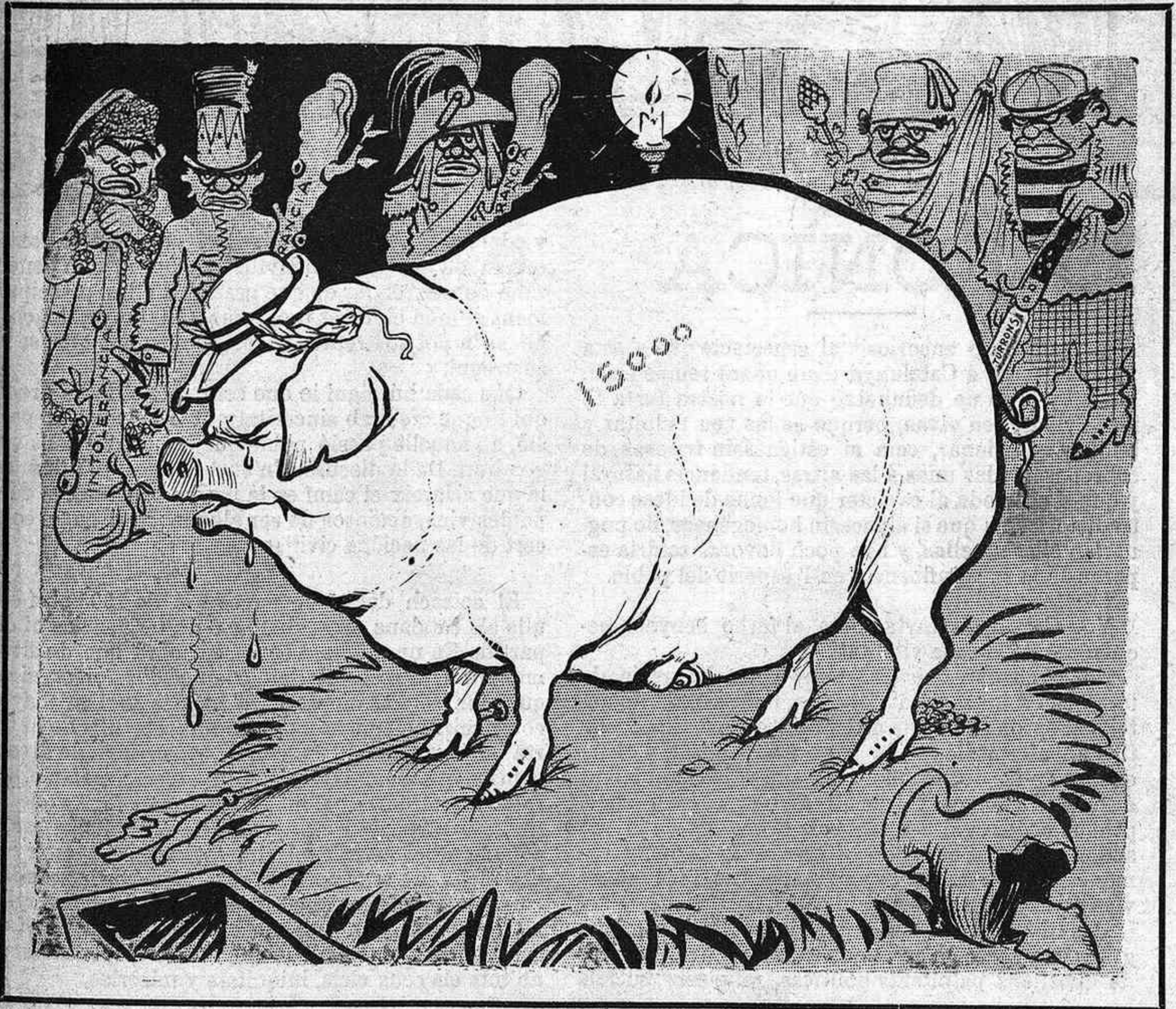
PERIÒDICH SATÍRICH
 HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
 DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
 Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
 LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
 BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIO
 Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas.
 Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

UNA EMINENCIA EN EL SEU GÉNERO

S' assegura que en la crisis
 que últimament ha estallat,

es aquest el personatge
 que ha sigut més consultat.

À CAL ADROGUER

Ja no s'hi despatxa sucre,
ni fideus, ni arrós, ni sal;

allí avuy sols hi ha un article:
l'apuntacions de Nadal!

CRONICA

ASSISTEIXO encuriós al espectacle que s'està donant a Catalunya d'un quant temps ensà, y d'ell ne deduheixo que la nostra terra té idees vivas, ben vivas, porque se las veu palpitant y bullir y apassionar, com si estiguessin frisosas de sobreposarse las unas a las otras, tendencia natural y que s'acomoda al caràcter que tenen de idees contradictorias, ja que si siguessin homogèneas, no pugnerian ellas ab ellas, y ben poch llavoras caldría esperar de la seva influencia en l'esperit del poble.

Lluytar es viure.

Y si Catalunya lluyta, dóna, al ferho, senyals inequívocas de la seva vitalitat.

No crech que existeixi avuy—per desgracia de tots—cap altra regió d'Espanya, hont s'hajan plantejat els problemes que a Catalunya's ventilan, relatius a l'afermació de la seva personalitat, y al ús que ha de fer de la influencia que vaja conquistant a copia d'esforsos y iniciatives ben encaminadas. ¡Ah! si cada regió realisés sols la meytat de lo que actualment está cumplint la terra catalana, ben fácilmente trobaría Espanya un rumbo que la menaría vía dreita al port de salvació.

Res hi fa pel cas que hi haja entre 'ls catalans grans divergencias en lo que aspecta a una multitud de qüestions palpitants polítiques, religioses, socials

y educativas: aquestas mateixas divergencias existeixen en tot el món civilisat, y proba que tenen rahó de ser; el fet de que gracias a ellas principalment el món civilisat progressa. Catalunya, donchs, no se'n pot sustreure, ni es convenient que se'n sustregui.

Que cada hù digui lo que sent: que cada hù prediqui lo que creu, ab sinceritat y fins si's vol ab passió, ab aquella passió noble que las conviccions engendran. De la discussió 'n surt la llum, y la llum es la que aclareix el camí en la marxa progressiva dels pobles vius, ansiosos de ser alguna cosa en el concert de las nacions civilisadas.

*

**

El sotrach del 25 de novembre de 1905 obrí els ulls als catalans sense distinció de tendencias ni de partits. En un moment se feu un'obra que de altra manera hauría costat llarchs anys d'esforsos, si es que per las vías empresas s'hagués arribat may a conseguir. La concordia entre tots els fills de la terra no's veyia ni s'endevinava. Corrents de divergencias que semblavan irreductibles, corrian alborotadas y tórbolas pel llit cada día més fondo que 'ls hi havían cavat l'odi y la passió. Donchs bastá aquell succés pera mudarho tot, pera convertir als enemichs en germans, pera netejar y aclarir aquellas corrents enllotadas que divergían y ferlas convergir, ab l'empenta que produheix una gran suma de forsas, contra l'enemich comú, contra el centralisme ab tots els seus vicis, iniquitats y miserias.

CROQUIS PARISENCH

Joa Paris

—¿Ahónt sopas avuy, Lluiset?
—Allá hont me fihin.

AB MOTIU DEL CONCURS DE PESSEBRES

—Confiesa, Gutierrez, que si algúen merece el premio, somos nosotros. Porque, mira tú que pesebre más bien arreglado que estel...

Aquesta orientació es la que li va senyalar desde bon principi ab maravellosa clarividencia l'insigne Salmerón, de qui pot dirse que ha sigut no tant sols l'interprète felís de las aspiracions de Catalunya, sino el farell lluminós de la *Solidaritat catalana*, puntualisant l'empresa que de propmté li incumbeix realisar.

Fou una qüestió de dignitat lo que posá de peu dret á tot un poble. Fou un sentiment vehementíssim el que feu esbategar tots els cors catalans al ensemps, agitats per l'agravi rebut, y previnguts á la defensa pera tots els demés que poguessin anar venint. Y's feu com per art de miracle la gran, la poderosa conjunció de tots els fills de Catalunya.

Era de veure com en un moment els que sempre havían combatut al catalanisme, per considerarlo, justa ó injustament, atávich, exclussivista, caboriós, sorrut y algú tant inclinat al separatisme, se decidiren á ajudarlo, en tant ell se prestés á esborrar tots aquells mals conceptes pera convertirse en una forsa y en una acció virtualment nacional, franca-ment orientada á conseguir, cá intentar sisquera la regeneració d'Espanya.

Empresa de carácter polítich immediat que's concreta á conseguir que l'opinió de Catalunya, obrant ab l'energía avassalladora de qu' es capás, no deixi surar en els comicis á un sol representant de las oligarquías imperants. Si Catalunya sab donar aquest gran exemple, es induptable no sols que será com may respectada, sino també que las demés regions espanyolas, si no totas, la major part, s'apressarán á seguirlo. Y llavoras tindrà Espanya lo que no ha tingut may, un Parlament, encarnació viva del seu esperit, representació indiscutible de la seva voluntat soberana... y ho tindrà mercé á l'esfors briós y patriótic de Catalunya, de qui podrá dirse qu' es la gloria d'Espanya, perque sense gallejar de un patrioterisme *chauviniste*, l'haurá ressucitada.

¿Y qui duptar pot, de que l premi de aquesta mag-

¡A PROFITAR LA OCASIÓ!

¿Hi ha algú que necessiti un magatzém?

na empresa haurá de ser forçosament la realisació orgánica del pensament catalá, ó sigui la reconstitució de la nació espanyola baix la base de l'autonomia?

* *

Per aixó en tant Catalunya no haja realisat plenament aquest compromís d'honra, convé que procuri sobreposarse á tot estímulo que pogués distréurela ó desviarla de aquest objectiu.

Enhorabona cada hù digui lo que sent y prediqui lo que creu respecte á tendencias polítiques inclinadas á la dreta ó á l'esquerra, ó á una neutralitat que á res compromet; enhorabona aquest conferenciant d'esperit modern, cosmopolita, desdenyi las influencias tradicionals en art, literatura, sociología y demés manifestacions del esperit, y tal altre, saturat del ayre del terror, las preconisi proclamantlas com á las úniques acusadoras de la personalitat catalana... En tots els cassos, els fets se sobreposarán á las teorías, y no hi haurá may prédica prou potent pera desviar las inclinacions naturals de un poble influhit per las ideas del seu temps, ni tisoras prou esmoladas per' aixalar á un geni, quan aquest geni's produheixi y emprengui la volada pels alts espays de la inspiració, visibles desde todas las parts del mon civilisat.

Lo únich que cal corretjir, en tot cas, son las pressumpcions exageradas del valer de Catalunya, que á res de bó conduheixen. L'importancia de un poble s'amideix pels seus fets y no per las vanas ponderacions ó petulancias de alguns dels seus fills mal aconsellats. Deixém que 'ls altres ens fassin justicia y emplehém els medis dignes pera meréixerla.

Y res de desdey ab els nostres germans de infortuni. Si algún germen de virtut ó algún mérit atresoran reconeguemlo ab gust, miremló ab simpatía y procuremlo fecondar. Que una gran part d'Espanya desconegui á Catalunya no será may motiu suficient pera que Catalunya haja de desconéixer ó mirar ab indiferencia á lo restant d'Espanya.

Tant com més forts ens creguém més considerats hem de ser ab els débils y 'ls desvalguts. Siguém ab ells atractius. Que vegin sempre en nostre esguard la llum de la simpatía; que contemplin sempre oberts els nostres brassos. Víctimas son ells dels mateixos mals que á nosaltres ens acoran. Y dat que 'l separatisme no pot ser may pera Catalunya una solució, no olvidém un moment que la llibertat de las regions espanyolas es l'única penyora segura de l'ansiada llibertat de Catalunya.

P. DEL O.

FIRA DE PESSEBRES

—Mestressal... ¿Voldria fé 'l favor de despertarse una mica?

—¡Oy!... Sí que havia trencat el son... Com que hi ha tantas empentas á comprar, una no sab qué fer y mata 'l rato pesant figas. ¿Que volia alguna cosa?

—¿Alguna? Varias, muchas; un parament complert de pessebre.

—¿Es aficionat, vosté?

—May me'n he vistas de més crespas. Aquesta es la primera vegada que 'm fico en semblants embolichs.

—¡Oh! Donchs ja s'hi divertirá. Es una cosa molt entretinguda. Y si 'l sab arreglar ab trassa y convidant gent á véurel y arma un coro pera cantarhi cansons al davant, més que més.

—No: aixó del coro y las cansons no entra en els meus cálculs. El pessebre que jo 'm proposo fer, ha d'anar á la callada. Que tingui bon cop de vista, y prou.

—Vosté sab lo que li convé.

—A veure: vosté 'm servirá de guía en aquest laberinto. ¿Quíns elements se necessitan per' armar un pessebre decent?

—Aixó segons. ¿Que 'l vol fer molt gran?

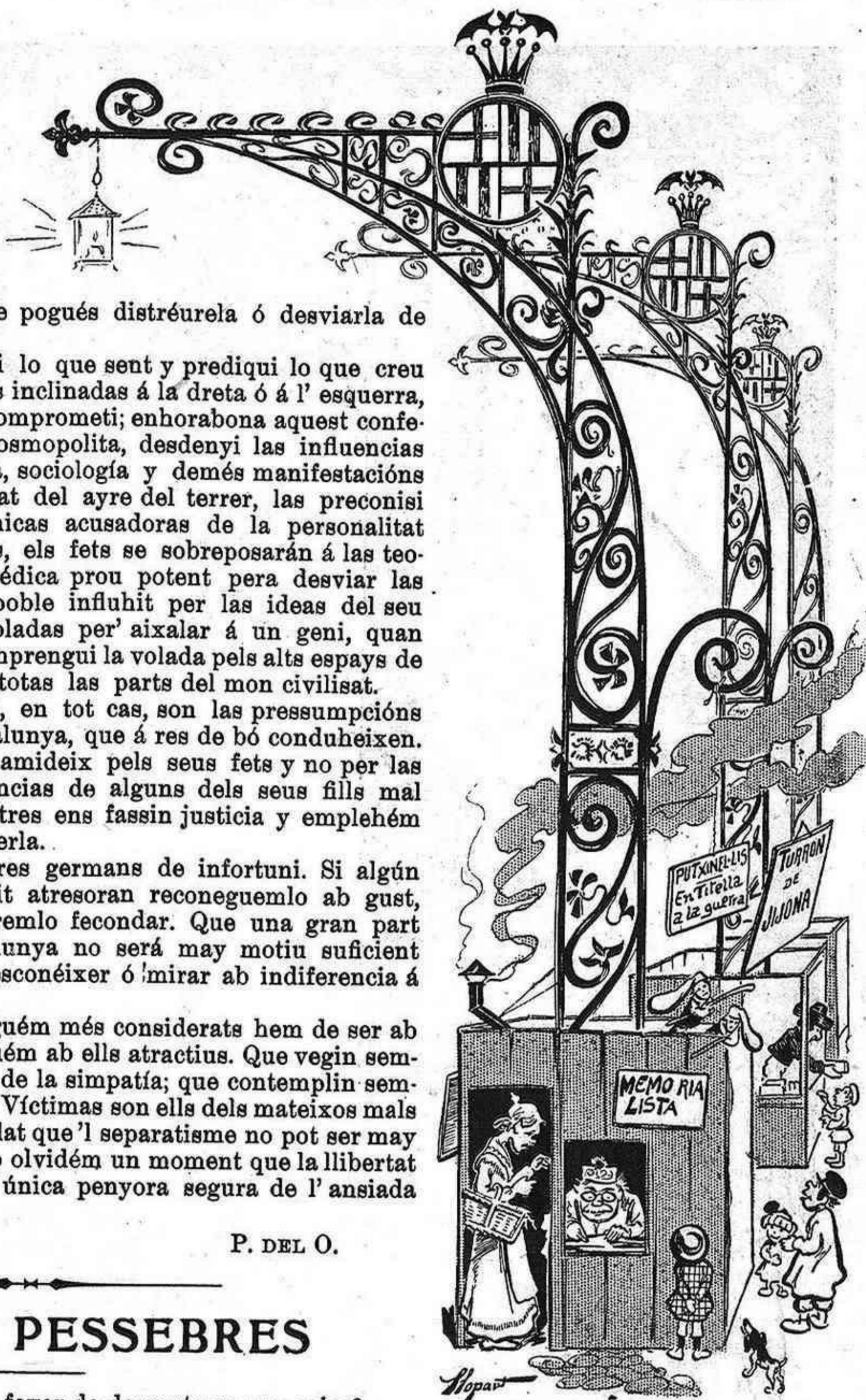
—La meva idea es posarlo sobre la taula de la cuyna.

—Si que será poca cosa...

—Es l'únich moble de que puch disposar. Ey, á no ser que 'l fes sobre 'l llit de matrimoni...

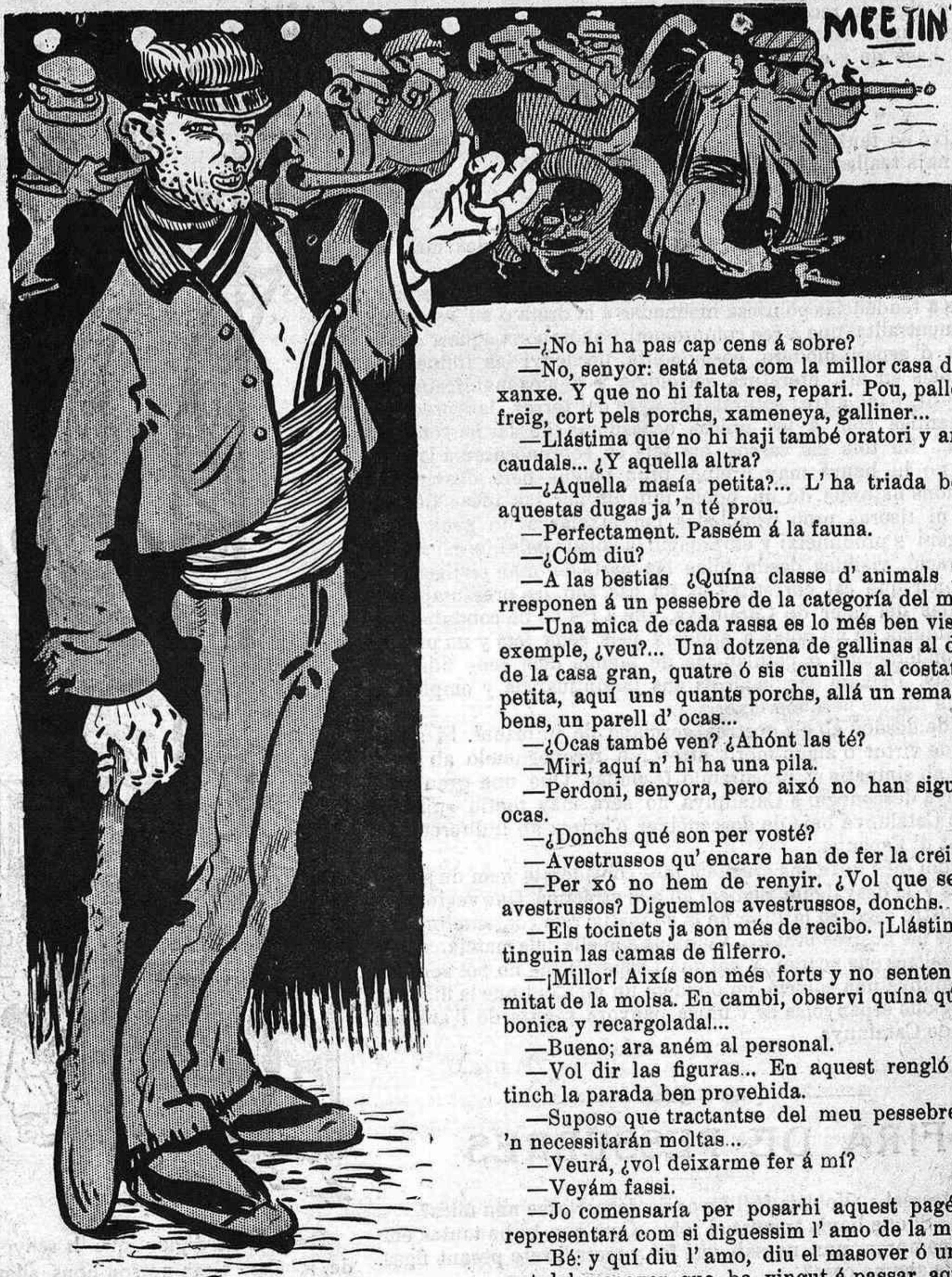
—La veritat es que, respecte á la mida, no hi ha cap lley que digui si ha tenir tants ó quants pams.

LAS NOVAS BARRACAS DEL PASSEIG DE GRACIA

Després no diguin que 'ls senyors de la Casa Gran no son bons administradors... Reparin com tot ho aprofitan!

CANSONETA ITALIANA
(ADAPTADA AL CATALÀ)

¡Zitto, silenzio, che passa la ronda!...
¡Zitto, silenzio, que vé tranca en má!...

Y com que cadascú sab els seus gustos y las sevas conveniencias...

—Per xó mateix. Ja veurá; comensém per la part arquitectónica...

—¿Vol dir las casas?...

—¿Quántas se 'n hi solen posar?

—Sent el pessebre de la grandaria que ha dit, ab dugas ó tres n' hi ha prou.

—Veyám, ensenyim aquella...

—¡Ah! No té vosté mal ull. Aixó es un verdader palacio. Tingui: mírissela bé.

—¿No hi ha pas cap cens á sobre?

—No, senyor: está neta com la millor casa del Enxanxe. Y que no hi falta res, repari. Pou, paller, safreig, cort pels porchs, xameneya, galliner...

—Llástima que no hi hagi també oratori y arca de caudals... ¿Y aquella altra?

—¿Aquella masía petita?... L' ha triada bé. Ab aquestas dugas ja 'n té prou.

—Perfectament. Passém á la fauna.

—¿Cóm diu?

—A las bestias ¿Quína classe d' animals hi corresponen á un pessebre de la categoría del meu?

—Una mica de cada rassa es lo més ben vist. Per exemple, ¿veu?... Una dotzena de gallinas al davant de la casa gran, quatre ó sis cunills al costat de la petita, aquí uns quants porchs, allá un remadet de bens, un parell d' ocas...

—¿Ocas també ven? ¿Ahónt las té?

—Miri, aquí n' hi ha una pila.

—Perdoni, senyora, pero aixó no han sigut may ocas.

—¿Donchs qué son per vosté?

—Avestrussos qu' encare han de fer la creixensa.

—Per xó no hem de renyir. ¿Vol que semblin avestrussos? Diguemlos avestrussos, donchs.

—Els tocinets ja son més de recibo. ¡Llástima que tinguin las camas de filferro.

—¡Millor! Aixís son més forts y no senten la humitat de la molsa. En cambi, observi quína quía més bonica y recargoladal...

—Bueno; ara aném al personal.

—Vol dir las figuras... En aquest rengló si que tinch la parada ben provehida.

—Suposo que tractantse del meu pessebre no se 'n necessitarán moltes...

—Veurá, ¿vol deixarme fer á mí?

—Veyám fassi.

—Jo comensaría per posarhi aquest pagés, que representarà com si diguessim l' amo de la masía.

—Bé: y quí diu l' amo, diu el masover ó un conegut del masover que ha vingut á passar aquí uns quants días.

—Aixó mateix. Després hi posaría un pescador, un cassador, una vella ab un barret, un pastor, un home ab un feix de llenya á la esquena...

—Molt bé, molt bé: ben triat. ¿Y l' naixement?

—Aixó ja ho tením montat á part, dintre d' un estable de suro. ¿Veu? Aquest es de la mida que á vosté li convé.

—Corrent. ¿Ja hi es tot ara?

—Tot... Pero si vosté hi vol més cosas...

—No: mentres aixó, posat sobra una taula, resulti un pessebre, ja no necessito res més. D' altra manera, potser encare hi perdria.

—¿Hi perdria?... ¿Qué vol dir?

—¿No sab que l' Ajuntament dona premis?

—¿A qui 'ls dona?

—¡Ay, si que viu atrassada! Aquest any, ab l'idea d'atreure forasters, la corporació municipal premiará els pessebres que més s'ho mereixin.

—¡Bona ocurrencial... ¿Y son grossos els premis?

—N'hi ha un, el primer, de cent cinquanta duros.

—¡Tira peixet!... ¿Y vosté ab aquest pessebret tan senzill se pensa guanyarlo?

—¿Pero no comprén vosté que jo ab els regidors hi tinch bo? La qüestió ab aixó, com ab tot lo del món, es disputar de bonas influencias. Un concejal, que á Casa la Ciutat fa lo que li dona la gana, me ho ha dit: Tú arregla un pessebre ab quatre trastos y quatre frioleras, y déixaho per mí. Els cent cinquanta duros del primer premi anirán á parar á la teva butxaca.

—¡Ah! Ara ho entench. Si es aixís, ja pot estar tranquil. Pagat tot lo que li acabo de triar, ¡encare, encare li quedarà alguna cosa!

—¿Dels cent cinquanta duros?... ¡Jaaaa m'ho peeeensol...

A. MARCH

CANSÓ

A MON AMICH TINAS

Els tres metjes son cridats
per tenir consulta sabia.

Els tres metjes de renom
ja 'n visitan la malalta
qu' es la noya més galan
de tot' aquella encontrada...
ahir plena de salut,
avuy es agonitzanta...

Els tres metjes salvadors
la descotxan y ¡s'hi encantan!
la palpan boy remugant
molt confosas llatinadas...
y se 'n van tots cellajunts
á la més propera cambra...

Sa mare s' está plorant
y resa com una santa.

Els tres metjes, dolsament
ja parlan de la malalta.
(Son tres homes *sapients*;
de segur han de salvarla.)

—Qu' era hermosa y atrayenta
en mitj de la roba blanca...

—S' abundanta cabellera
tan sedosa y abundanta,
com cascata d' or y llum
bojament m' ubriagava...

—Uns pits tendres y abombats
sota 'l llens s' endavinavan
y un suavíssim panteig
dolsament els animava.

—Son rostre plácit y bell
á mos besos incitava.

—¡Quín quadro tan sensual!
¡Quín desitj que m' abrusava!

Sa mare s' está plorant

FIRA DE PESSEBRES

—¡Ja ho has vist, mamá, que hi falta el burro?

—Bueno, tant se val. De burros, prou que 'n tenim á casa.

y resa com una santa
perque Deu els dongui acert
als tres metjes de més fama.

—Au, amichs, que ja es molt tart
y hem de fer la passejada;
(escriuhen un mot ó dos
en paper de blanca cara.)
Cobran, saludan, se 'n van
ab un aire d' importancia...
y sa mare en el paper
ja veu la filla curada...

CHATARRREA

LLIBRES

LOS COMIENZOS DEL ARTE de ERNESTO GROSSE.—
Forma part aquesta obra de la *Biblioteca sociológica inter-
nacional*, y encare que per l' assumpto que tracta sembla
á primera vista deslligada del pensament que informa á
la major part de las produccions que constituheixen la
colecció, per la manera com está escrita se pot incloure
en el ram de l' etnografia comparada.

La labor de Mr. Grosse es la de un sociólech que sent
l' art. Els capítuls sobre escultura y pintura, sobre mú-
sica y poesia primitiva en sas diverses manifestacions
entre 'ls pobles salvatjes y semi-salvatjes son molt nota-
bles y 's llegeixen ab la mateixa fruició que las relacions
més amenas.

Aqueixa amenitat, no desprovehida de valor científich,
es una de las características del llibre y fa que 's llegeixi
ab verdadera delectació.

UN VIAJE A CEREBRÓPOLIS, por el DR. D. JUAN GINÉ
Y PARTAGÁS.—Porta aquesta obra 'l subtítul següent:
«Ensayo humorístico de dinámica cerebral, escrito por el
Licenciado Ingrasias, Caballero del Espolón de Morand y
de la Silla turca, gran Cruz del Kiasma y Profesor libre
de la sociedad de la Lira.» Anys enrera sigué publicada
sa primera edició, que no pogué menos de eridar l' aten-
ció del públich inteligent, per son caràcter humorístich
y sa intenció satírica, distintius del Dr. Giné y Partagás,
escriptor dotat además de una gran originalitat. Tením
per molt acertada la idea de publicar-ne una segona edi-
ció, qu' en las condicions económicas ab qu' está feta,
contribuirá á la divulgació de una obra, en tots concep-
tes, original y amena.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

Les Garses.—Comedia en tres actes, de Ignasi
Iglesias.—Tothom sab l' éxit ruidós que conseguí aques-
ta obra al ésser estrenada al Teatro Romea, la memora-
ble nit de 25 de novembre del any passat.

Arrels mortas.—Drama en tres actes, de Joan Puig
y Ferrer, estrenat á Romea la nit del 2 de octubre úl-
tim, y que tant cridá l' atenció del públich.

RATA SABIA

CONSELL DE MADRASTRA

A dintre d' un soterrani
bastant humit y molt rónich,
viu un jove y sa madrastra,
qu' es més lletja que un dimoni.

A la llum d' un quinqué brut
ahont sols s' hi crema petroli,
d' aquesta estancia ilumina
sos mobles de nyigui-nyogui.

—D' aquí dos mesos ó tres
entras en quinta, Gregori,
y perquè t' estimo més
del que t' pensas, vull qu' escoltis
quan avuy he treballat
pel teu bé. Mossén Nestori,
qu' es el rector de la vila,
t' arreglará 'l matrimoni
ab la seva majordona.

No ho fassis corre. ¿Eh? ¡Muixoni!
Diu que t' pagaré la quinta
y t' hó farà tot. ¡No dormis!
Perqué gangas com aquesta
no 's troban ni ab un llum d' oli.
A més te daré un jornal
de terra prop de ca 'n Crosapis.
Pero, tú no fassis cas
del que dirán; tú fes l' orni.
Si algú t' diu que la va veure
pel mitj d' un camp sembrat d' ordi,
no t' hi apuris, es que feya
pels treballadors l' all-y-oli.

—¿Sí? ¿Y á dintre la pallissa,
qué hi feya ab el Bitiboti
que va haver d' anar mitj any
á pendre aygua á Sant Hipólit?
¡Cá! Si está més foguejada
que 'l mitjá de cal Barloqui,
quan va ser per 'llá á la Habana
allavors d' aquell desori,
que 's diu que allá va morir
de las febras ó del vómit.

—Y aixó t' deixas escapar?
¡Te 'n penedirás, Gregori!
—Ja ho crech, si tota la vida
volgués esse un Capricorni;
y, vaja, ja hem acabat;
digueu al rector Nestori
y á la seva majordona
que ab mí han errat els *pernostrichs*.—

Se 'n va y deix á sa madrastra
més tiessa que un carguinyoli.

—Cóm m' ha faltat al respecte
un marrech sense bigotil...
Ja anirás á portá 'l *xopo*...
y perquè més te 'n recordis
cada vespre t' donaré,
en sense amanirte 'l bróquil.
No t' deixaré aná á ballar
á la sala de cal Novi
y ni t' deixaré fer festa
el día de Sant Antoni. (1)

FÉLIX CANA

TEATROS

PRINCIPAL.—ESPECTACLES GRANER

L' Aulés ha tingut un altre éxit. El seu arreglo *Inno-
cencia* va agradar extraordinariament al públich del
Principal. Se tracta de una obreta, estil vaudevillesch,
en la que hi juga 'l primer paper una nena qu' embrolla
tota l' acció en companyia de un lacayo entremaliat. Las
escenas son graciosas en sa majoria y 'l diálech está em-
peltat de sortidas *aulésianes* que influheixen no poch en
l' éxit del juguet.

La nena Vendrell, que hi fa de protagonista, va ser
justament aplaudida, y en especial al acabar de cantar
uns alegres *couplets*.

S' hi distingeixen igualment las señoras Morera y Pa-
ricio y 'ls senyors Santpere y Tor.

La música, del mestre Grant, sense ser alló que 's diu
una troballa, está perfectament apropiada á las situa-
cions del llibre.

Dilluns passat la celebrada *Schola Orpheónica* va donar
un concert á benefici de l' Associació protectora de la
Maternitat.

El programa era espléndit en lo que 's refereix á varie-
tat. La execució de la majoria de las pessas va ser encer-
tada, per més qu' en alguna s' hi notés falta de colorit en
la expressió de conjunt.

Moltas de las cansons populars meresqueren els honors
de la repetició.

La gent de quartos no va respondre, com de costum,
als esforços dels organitzadors de la benéfica festa.

LICEO

La senmana passada tot just ens quedá temps pera
proclamar el gran éxit del barítono Battistini... y ja no

(1) Del mes de Janer.

PÁGINAS ARTÍSTICAS

VIOLETA

Quadro del eminent pintor catalá, resident á Méjich, ANTONI FABRÉS,

dihém de la *María di Rohan*, -perque aquesta ópera, escrita en el seu temps per pur compromís, es de aquelles que 'l bon gust dels temps moderns ha manat retirar.

A pesar de lo qual hi ha artistas de la talla y 'ls mérits del nostre barítono qu' encare s' hi aferrussan, quan no per altra cosa pera fer gala de las sevas condicions excepcionals.

El Sr. Battistini tingué un éxit colossal de aquells que se senyalan ab pedra blanca, ó com si diguessim ab una lápida commemorativa. El públich seduhit per la seva veu hermosa algú tan atenorada, meravellat per l' art exquisit ab que la fla y encisat pel bon gust ab qu' encarna 'l personatge, no tenia prou boca per' aclamarlo, ni prou mans per' aplaudirlo.

El gran barítono 's veje dignament secundat per la Sra. Corsi, á qui coneguerem anys enrera en el mateix Liceo, y que s' ha fet una artista dramática ab totas las bonas circumstancias.

* *
Seguidament va posarse la gran ópera de Meyerbeer *Gli Ugonotti*, una de las que, pochs anys enrera, avants de la preponderancia de la música wagneriana, formava el plat fort de totas las temporadas.

De manera que de las moltas vegadas que s' ha representat ne subsisteix el recort, ab sas inevitables comparacions.

L' éxit que ha obtingut en el Liceo no passa de regular. Fluixet en els dos primers actes, s' aná animant per graus, y encare la cosa acabá millor de lo que alguns temían.

Se lluhí en primer terme la Srta. de Lerma que posseheix una veu ben timbrada y de aguts brillants, fentse aplaudir ab justicia sobre tot en el famós duo del acte quart que cantá ab sentida expressió dramática.

La Srta Ferrán estigué discreta.

El tenor Cartica, desigual en la veu y en l' estil, se defensa ab algun que altre pinyol d' aquells que agradan tant al públich de las alturas.

En quant al baix Sr. Navarrini 's defensá molt bé, á favor de las bonas qualitats que l' adornan, lo mateix com á cantant que com á actor.

El públich numerós y brillant, ab bons desitjos de que quedessin bé, aprofitá totas las ocasions que 'ls artistas li oferiren per' aplaudirlos.

ROMEA

En Ramón Ramón ens ha volgut donar un' altra proba de la seva inagotable vena sainetera. Els tipos que 'ns presenta en sa nova producció, de molt pocas pretensions per cert, son tots arrencats del natural exceptuant els tres metjes que resultan excessivament groteschs.

La fina observació dels prejudicis populars hi campeja en totas las escenas algunas de las quals, com la darrera, resultan de un tó cómic molt pujat.

Els xistes potser no hi son tan abundants com en otras obras del mateix autor, pero el públich á pesar d' aixó, y á pesar de que l' assumpto que motiva els cómicis incidents té més de drama que de saynete, el públich, dich, s' hi entrega desseguida y no para un moment de riure. *Sant Ramón Nonat* ha nascut, donchs, ab bon peu.

Els actors varen ajudar al bon éxit de la obreta que segurament se farà més de una dotzena de vegadas.

EN ELS DEMÉS TEATROS

A *Novetats* s' ha estrenat *La pena negra* lletra de Arniches y música dels mestres Valverde y Torregrossa. Se tracta de una producció que no 's distingeix pas gayre per la seva frescura, ni per la seva espontaneïtat, á pesar de lo qual ha tingut un éxit satisfactori, perque comparada ab moltas otras está á cent cotxes d' altura sobre algunas que sols privan pel seu desenfado y desvergonyiment pornográfich.

Al *Granvia* estreno de *El puntillazo*, llibre de la Lola Ramos, qu' ella mateixa se 'l representa. Com á *puntillazo* assestat per mans femeninas, resulta una mica fluix.

Al *Tivoli Circo-Equiestre* estava anunciat per ahir dimecres el famós *Bertin*, que ja sab el públich que no té rival en el seu género.

Al *Cómich* s' está representant ab éxit una revista titulada *Pobre España!* Y tant pobra, y tant sense remey que val més pèndres'ho á brometa!

Al *Principal* anuncian pera 'l próxim dilluns día 10 del corrent un gran concert per l' insigne violinista Manen.

Senyor March, opto al cupó! (*)

Densá que unaniment els cupóns s' han volgut treure ¿no sab de qué viu la gent? La gent viu de menjá y beure com avans, exactament.

Pro deixant aquest rengló com una *perogrullada*, senyor March, opto al cupó! De l' *adrogueril* xarada vaig á dar la solució:

La gent, es clar que igual menja; pro de moment, per despit, té una rabia que la penja, y vol pendre's la revenja del regalet suprimit.

Per no aná á cal adroguer, pert temps y esmola sabatas; compra 'l tocino al tender, pren á plassa las patatas y els fasols á cal graner.

Las criadas, en son furor que 'n podém dir *cuponista*, quan pel servey interior necessitan pasta *Amor*, la demanan al lampista.

Y aquí tením ja un dels punts que l' incógnita aclareixen. Ell sol val pels altres junts; pero dels que més influheixen passém á citarne alguns...

Som al Desembre, aquell mes en qu' hem d' extrenyer la gana, donchs si 'l fret pica en excés necessitem els dinés per comprar roba de llana.

Aquest es un temps fatal perque entre estufas, abrichs y la rifa de Nadal tant els pobres com els richs, tothom queda sense un ral.

Salvo algunas excepcions, ningú una pesseta arrastra. La gent guarda 'ls dinerons pel tradicional pollastre y els *celebérrims* turróns.

Y aquesta, aquesta entre cent es la solució probable del logogrifo pendent, y en quín conflicte, 'l culpable es qui ara més se 'n ressent.

L' adroguer que, son calaix al veure pansit y ranci, renega com un bastaix, cal que no 's desesperansi ni tiri 'l de dalt á baix.

Tornarán, com usualment, las criadetas á grans collas á buscé 'l diari aliment, y á buscar... las pessigollas al intrépit dependent.

Tornará aquell mútuo esclat de caricias y de mimos... Pro 'ls diners que ha regalat á las *Compañias-Timos*, aquells ¡ay! han ben volat.

Del primer pecat comés troba ara la penitencia, donchs qui en preu, género y pes tracta al públich á conciencia, no pot regalarli res.

El conflicte es serio, llarch, y aquesta moral enclou. ¡Vinga 'l cupó, senyor March, crech que me 'l mereixo prou!

UN NEULA

N. N. N.

(*) Vegis el número passat de LA ESQUELLA.

ESQUELLOTS

Com era d'esperar, l' *Almanach* de LA ESQUELLA ha alcançat un èxit estrepitos y, si la nostra modestia ens ho permetés, diríam merescut.

Res, en efecte, comparable al hermos conjunt que ofereixen aquelles 200 planas, atapades de treballs artístichs y literaris, notas de color, fotografias, reproduccions de quadros y estatuas, perfils cómichs, caricaturas...

La cantitat de such cerebral en l' *Almanach* de LA ESQUELLA esparmat es verdadera-ment assombrosa. 88 autors figuren en la part literaria y 50 en l' artística, y no cal dir la varietat de matissos que en un cúmulo tan gran de treballs admira y saboreja el lector. De la cuberta en colors tothom ne parla ab elogi. Els 20 sigles de la Era Cristiana son una veritable troballa. Hi ha entre las firmas las primeras de la nostra terra. ¿Qué més se pot demanar?

Ho repetim: l' acullida obtinguda per l' *Almanach* no ha pogut ser més favorable. Ella es la nostra millor recompensa y ab sincer reconeixement doném al públich las més expressivas gracias.

¡Quántas emocions no haurá experimentat el bó de don Domingo, durant la seva estada á Madrid!...

Ell ha vist el punt més culminant de la comedia política: la saptada desaparició de 'n López Domínguez, en els moments en que ab més seguretat se figurava trepitjar las taulas. Res: un escotilló mal assegurat, del qual en Moret, traidorament, n' havia fet corre 'ls baldons. Quan l' héroe de Melilla hi

va posar els peus, se li va ensorrar, sortint pel forat que se 'l tragava una flamarada ab forta olor de sofre... tot, á tall de dimoni. ¡Y ara que hi torni á fer lleys de Asso- ciacions!

El bó de D. Domingo qu' estava molt content per haverli ofert el govern de 'n López una compensació de

1.286,000 pessetas per las obras del Palau de Justicia, va quedar tan enlluernat, que al anarse á fregar els ulls, li va caure la vara de las mans.

Y es fama qu' en Moret va tornarli á entregar, dihentli: —Per ara disfrútila, y aixís quan puji en Maura al candelero, que 'l trobi ab ella.

El bó de D. Domingo (bó dos vegadas) va fer una visita al Palau d'Orient.

El rey li feu algunas preguntas sobre la marxa de l' administració municipal, y ell li va respondre que anava molt bé: que 'ls republicans y els catalanistas, que constituheixen la totalitat de la corporació, eran molt bons xicots y treballavan tot quant podían en pró dels interessos de la ciutat.

Ab una mica més li diu:—Barcelona té un Ajuntament tant bó, pero tant bó, que no 's mereix un arcalde de Real Ordre, com no sigui que actuhi, com el seu humil servidor, en calitat de florero.

¿Han vist may al *Avi Brusí* cremat?

Donchs pocas vegadas tant com al donar compte del estreno del sainete de 'n Ramón y Vidales *Sant Ramón Nonat*.

D' ell diu qu' es «una equivocación lamentable» «que es ofensivo para el público» y que «la empresa debiera evitar que se pusieran en escena producciones de tal naturaleza, que no tardarian en alejar á toda persona de buen sentido y recto juicio.»

Tota la premsa, ab la sola excepció del *Avi* reganyós, ha alabat com se mereix

l' obra aixerida del aplaudit saineter vendrellench. ¿A qué, donchs, l' incomodo del pobre vell? ¿Es que l' ha picat alguna mosca d' ase enverinada?

PROBLEMA

—A veure, ¿a qué ho atribuheix vosté aixó de que l' Espanya mudí tan sovint de camisa ministerial?

—¡Oh, escorcóllim!... No sé si es que las camisas son molt brutas... ó que la nació no es gayre neta.

TURRONAYRES

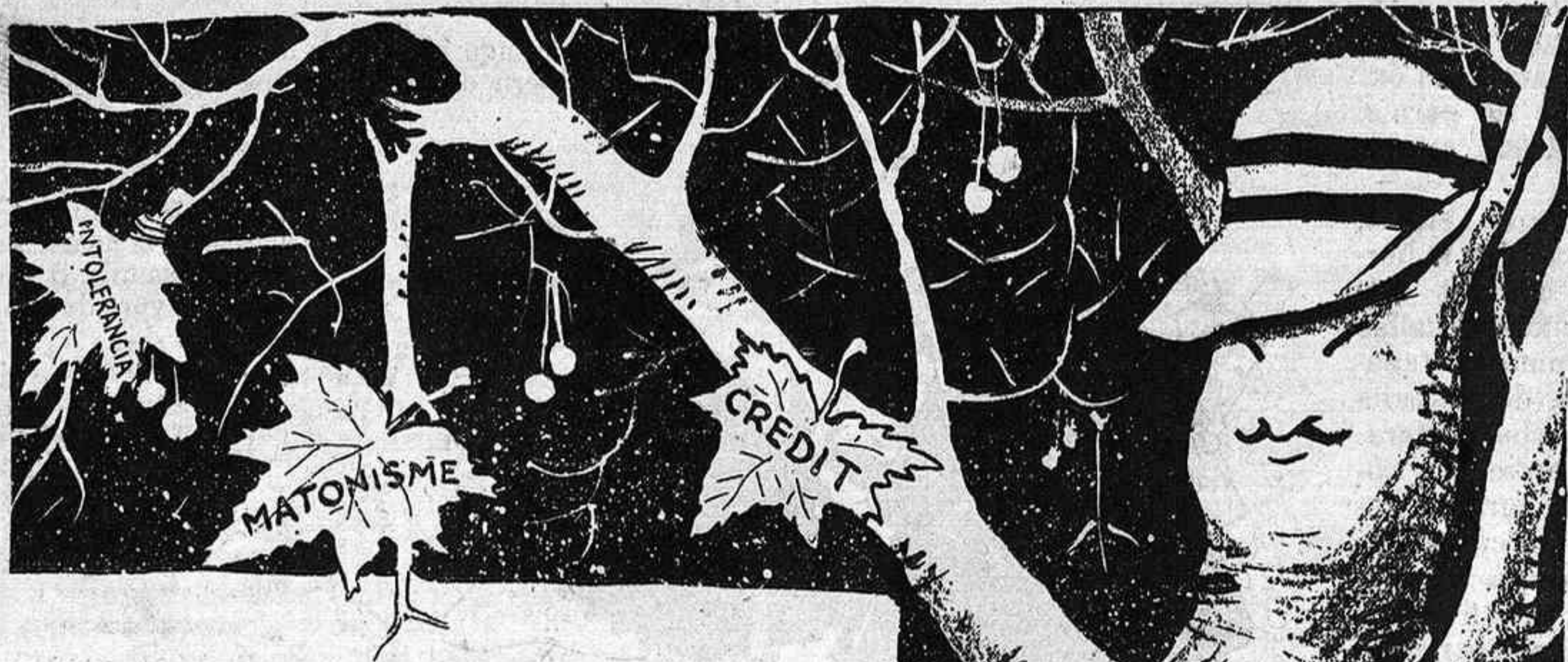

—Se 'm figura que anirá magre enguany la venda.

—¿Per qué?

—Home!... Com que avuy ja casi tothom es empleat, ¿per qué necessitan comprar turró?

VENTADAS D' HIVERN

¡Ah Sr. Baró, Sr. Baró! De incomodarse pel bon éxit de un' obra agena, se 'n diu enveja. Y ab l' enveja no 's logra res, ni tan sols endolcir els bunyols propis, qu' encare resultan més bunyols y més amargants.

Vegis ab quanta facilitat las vacaciones escolars de Nadal s' han adelantat de 16 días.

Ab motiu dels esbalots de la senmana anterior la Universitat ha quedat tancada y barrada, y aixís permanixerá fins á després de Reys.

Prompte será precís cambiar el sentit de las paraulas.

Aixís el *Diccionari de la Llengua*, dirá:

ESTUDIANT—s. m.—Jove que no estudiá.

* * *

Pero aquesta vegada aseguran que 'ls días que ara s han tret al curs s' hi afegirán al fi del mateix, á manera de quá.

De manera que 'l curs tindrà quá.

Com las carabassas.

El *meeting* inaugural del *Centre republicà autonomista gracienc*, celebrat dijous de la senmana, tingué extraordinaria importancia, baix distints conceptes.

Pel numerós concurs que 'l afavorí ab la seva presencia.

Pels hermosos discursos que pronunciaren, encomiástichs de Solidaritat catalana, notables oradors de totas las agrupacions republicanas.

Y per l' escarment que reberen alguns elements que havían anat allí ab l' idea de perturbarlo.

Hojas del árbol caidas
juguete del viento son...
¡Mireulo qué pelat queda,
avans tan vert y frondós!

Aixís vá haverhi arguments
basats en distints motius:
arguments molt persuassius,
y arguments molt contundents.

Me faig un honor en anunciar la próxima publicació de un' obra del jove y eminent filsof *Diego Ruiz*, un andalús ab ánima catalana, qu' en catalá pensa, y en catalá escriu millor que molts catalans.

El llibre porta l' següent títol: «*De la Dictadura espiritual de Catalunya*» «*Discursos y alocucions á la Nació Catalana*». Y per ser obra molt substanciosa 's publicará á petites dossis, ó sia en quaderns senmanals que no costarán mes que 25 céntims, constant tota l' obra de 8 á 10 quaderns.

Dónguinse per avisats tots els que 's preocupan de que Catalunya sigui alguna cosa més que una gran factoria mercantil y industrial.

Els elements catalanistas de la esquerra están treballant activament pera la constitució de un *Centre Nacionalista Republicá*.

Molt ens plau que després de haverse destacat, s' organisin.

Y la nostra satisfacció pujará de grau si no 's limitan á dirse republicans y comprenent la necessitat de l' acció contínua, 's decideixen á ferne, pero de debó, es á dir: afrontant ab valentia, sempre que sigui precís, las impuresas de la realitat.

Que diguin lo que vulguin: no hi ha res tan bonich com la competencia.

L' altre nit en plé carrer de Fernando, un fulano feu saltar el rellotje de una senyora. Mentres fugia ab la prenda fruyt del seu *honrat treball*, un tinent del Cos de seguretat vá tocar el pito, y al mateix temps un guardia municipal el vá aixarpar prop del carrer de la Lleona.

Y allá haurían vist com aquests dos elements de la pública seguretat se disputavan la presa. Com si en lloch de un malfactor se tractés de un conill que se l' haguesin de menjar.

Afortunadament el públich, constituhit en tribunal popular, unanimentement vá donar la rahó al guardia municipal y 'l tinent del pito, vá retirar-se *pitant*.

¿Qué diuhen? ¿Que pera celebrar sessió may se reuneix prou número de concejals?

Haguessin vist el día de la festa major de Sant Andreu, quin grupo més nutrit se 'n va aquadrillar á la rambla de Santa Eularia d' aquell simpátich ex-poble...

Veritat es que no 's tratava de celebrar sessió, sinó de derribar un malehit pilar que entorpiá la visualitat de la precipitada rambla.

Y que pera després del derribar hi havia anunciat un xeflis de primera.

Tant de primera va ser, que segons testimoni d' un que d'íu que ho va sentir, al sortir del local ahont acabava de donarse el tiberi, ja hi havia dos ó tres regidors qu' exclamavan:

—Senyors, fem el programa de demá.

¿Quín' altra cosa hi ha per derribá?

Sí. Ja ho sé que 'l Govern ha reconegut á favor de Barcelona un crédito d' una barbaritat de centas mils pessetas.

Pero, caballers, no 'ns engresquém massa depressa, que l' entussiasme irreflexú no conduheix á res.

Las pessetas reconegudas, ¿quán vindrán?

Perque—aixó es un dirho á vostés—jo també tinch un fulano que m' está en descubert d' uns quants duros, y cada vegada que 'l trobo s' apressura ab molta honradés á reconéixer que me 'ls deu.

Pero ¡ay!... may me 'ls paga.

Ab lletres molt grossas escriu un periódich:

La fuga de Lerroux.

Vete'n aquí una que no me la esperava.

Jo havia sentit parlar molts cops de fuga de vocals, fugas de consonants, fugas de Bach...

Pero ¿fugas de redemptors?

Cada día se 'n senten de novas.

De la secció *Acción republicana*, de *El Progreso*:
«El cassino tal ofereix als seus socis participacions de la Rifa de Madrit.»

«El centro qual avisa que té dos décims á la disposició dels seus correligionaris.»

Galdosa evolució ¿veritat?

La *acción* republicana convertida en cosa de joch.

Per supuesto que, desde ara 'ls ho aviso: cap dels números de l' *acción* treurá res.

La *jettatura* de don Dallonsas ho impedirá.

A propósit del diari del carrer de Ponent.

¿Saben quín motiu li ha tret un conegut meu al *Progreso*.

Li diu la *Gaceta Oficial del Celeste Imperio*.

Y ben mirat té rahó.

Perque, en efecte, aquell paper sembla talment que l' escriguin no més pera els xinos.

La Gaceta Oficial del Celeste Imperio.

¡Que corril!...

L' altre día, al carrer de la Diputació va cremarse un automóvil, no quedant d' ell més que un munt de cendra y desferras.

El poble, al revés de lo que sol succehir ab els altres fochs, en compte de afigirse devant d' aquell espectacle, s' ho mirava rihent.

¿Saben per qué?

Ben ingenuament ho manifestava un espectador de la petita catástrofe.

—¡Qué caramba!—deya:—Bo es que també comensin á cremarse els automóviles. No sempre hem de ser nosaltres el que 'ns cremém.—

De totas maneras, ja saben quín altre *títul* s' hi ha de posar á la fulla de serveys d' aquests trastos.

A més d' assessins, incendiariis.

En Maura es oposat á que Barcelona pugui elegir el número de diputats que li corresponen, segons el cens de població.

Per justificarse diu que no vol sentar precedents. Y al dir aixó olvida que, governant ell, se feu una reforma semblant á Canarias, en virtut de la qual s' aumentá el número de diputats que elegeix la circumscripció formada pels districtes de Las Palmas y Guía.

Si bé qu' ell es molt capás de dir:—Lo que allí vaig fer fou pels *canaris*... y á Barcelona hauria de ferho pels esparvers de Solidaritat, que massa sé que no pararán fins que m' hajan tret els ulls.

A *Romea* han introduhit una novetat empipadora, pero que en realitat no té res de nova, donchs en temps de la picó ja 's feya.

La gracia consisteix en passar á recullir els paperets que donan dret á la ocupació de una localitat. La operació 's practica á teló alsat, durant la funció, y no hi ha que dir si 'ls espectadors estarán satisfets de que 'ls vagin á trencar las oracions.

Sobre aquest particular suscrich la proposició del Urrecha: si la cosa ha de continuar será precís que als *acomodadors* de *Romea* se 'ls cambihi el nom, anomenantse'ls en lo successíu: *incomodadors*.

La escena á Salamanca.

Mentres se celebrava una funció de desagravis per l' obra de Cátulo Mendes sobre Santa Teresa de Jesús, va armarse una barreja de garrotadas y pinyas, que 'ls àngels del cel hi ballavan de gust.

Suposo que l' ilustre Unamuno exclamará reventant de satisfacció:—Encare hi ha patria! Encare 'ls espanyols s' interessan per las qüestions teológicas, empleant arguments forts com els bastóns y durs com els punys closes, que son els més propis per obrir els caps y *despejar* las potencias.

Llegeixo:

«La casa Sonzogno de Milán, en un concurs de llibrets de ópera, ha concedit el premi de 25,000 liras al dramaturg Schertori, autor del que porta el títol de *La festa del grano*.

Una observació: ab aquest mateix títol se representa á Italia *La festa del blat*, del nostre Guimerá.

CONCURS DE MATRONAS MUNICIPALS

—Senyor guardia, ¿sab ahónt es aixó de las llevadoras?

—¿Llevadoras?... No se lo sabría decir. Como un servidor es soltero...

¿Se tracta de una mera coincidencia de títul ó de alguna cosa més?

Ara que 'l blat es á l'era, valdría la pena de garbellarho, tant més quant las 25,000 liras del premi representan moltes quarteras de inspiració.

¡No se 'n poden fer poch de llonguets ab tanta *xeixa!*

Fins á Espanya han arribat els ecos del gran triomf alcanat per la María Gay al *Covent Garden* de Londres, representant la *Carmen*, de Bizet.

Asseguran que ha sigut una cosa inmensa, may vista, y un periódich *The Daily Telegraph*, diu textualment: «La representació marca una data en la carrera de aquesta ópera, una de las més gloriosas de la literatura musical.»

Lo qual val tant com afirmar que la nostra paisana ha descubert la veritable y justa interpretació del personatge protagonista de la famosa creació.

Y ara una súplica.

Ja que fa poch temps, en un concért del Principal, ens feu la Gay una agradable visita com á María, ¿no podría la empresa del Liceo combinar que 'ns la fes, aquesta mateixa temporada, com á *Carmen*?

Crech que 'ls filarmónichs barcelonins, no li donarían motíu de penedirse'n.

Se trobava l'actor Coquelin treballant á Constantino-
pla, quan una nit, al anar á comensar la funció, rebé ordre del Sultán de que volía presenciar una representació de *Las preciosas ridículas*.

—¿Ab aquest trajo? ¡Impossible!— digué l'actor.

Pero com las ordres del Sultán no 's discuteixen, no tingué més remey que representar l'obra de Molière ab vestits del día.

Y en el moment en que 'l gran Mascarille arrodonía una de sas més hermosas tiradas, sortí del palco imperial en que Abdul-Humid se fastidiava, una veu dihent:

—Ja n'hi ha prou: ara que balli.

Coquelin no tingué més recurs que insinuar unas quantas piruetas, que foren aplaudidas pel Sultán.

Y al retirarse l'actor al *camerino*, deixantse caure sobre una otomana, exclamá apesarat:—¡Qué dirá l'Europa quan ho sápigal!

Xascarrillo de postres:

A taula. Acaban de servir un pollastre saltat al Jerez.
—¿Qué me 'n diu de aquest plat?—preguntá un comensal al seu vehí.

—Que sería de primera si el pollastre sigüés tan novell com el Jerez, ó si el Jerez sigüés tan vell com el pollastre.

TRENCA-CAPS

XARADA

Total; la Quarta-tres-dos
está del fill de 'n Joaquím,
puig segons diuhen te quartos
y vesteix á la tres-cinq;
pro á n' ell l' *hu-dos-tres-quart* mes
la filla de don Conrat,
perque també te diners;
¡oh amor! mentida, ¿vritat?

SISKET D. PAILA

MUDANSA

No sé *total;* ¡trist de mí!
que ho fá que 'm sento en el cor
un *tot* que m' ha tret l' humor
y hasta 'm priva de dormí.

TRES CALANDRIS DE MASNOU

TARGETA

RAFELA MONSO

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas, el títol d' una sarsuela castellana.

TRES CALANDRIS DE MASNOU

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1.—Consonant.
- 5 7.—Lletra (plural).
- 3 6 1.—En els barcos.
- 6 5 3 2.—Plantá.
- 7 2 5 3 2.—Polítich.
- 7 6 5 3 6 1.—Temps de verb.
- 1 2 3 4 5 6 7.—Títol de noblesa.
- 7 5 1 6 3 2.—Animal.
- 3 6 5 1 2.—Sal.
- 1 2 3 6.—Parentiu.
- 3 5 7.—Estranger.
- 4 5.—Lletra.
- 7.—Consonant.

MUSCLUS

GEROGLÍFICH

I O I

I

I I I

I

M E M

I I

RAMIRO ESPINOSA

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

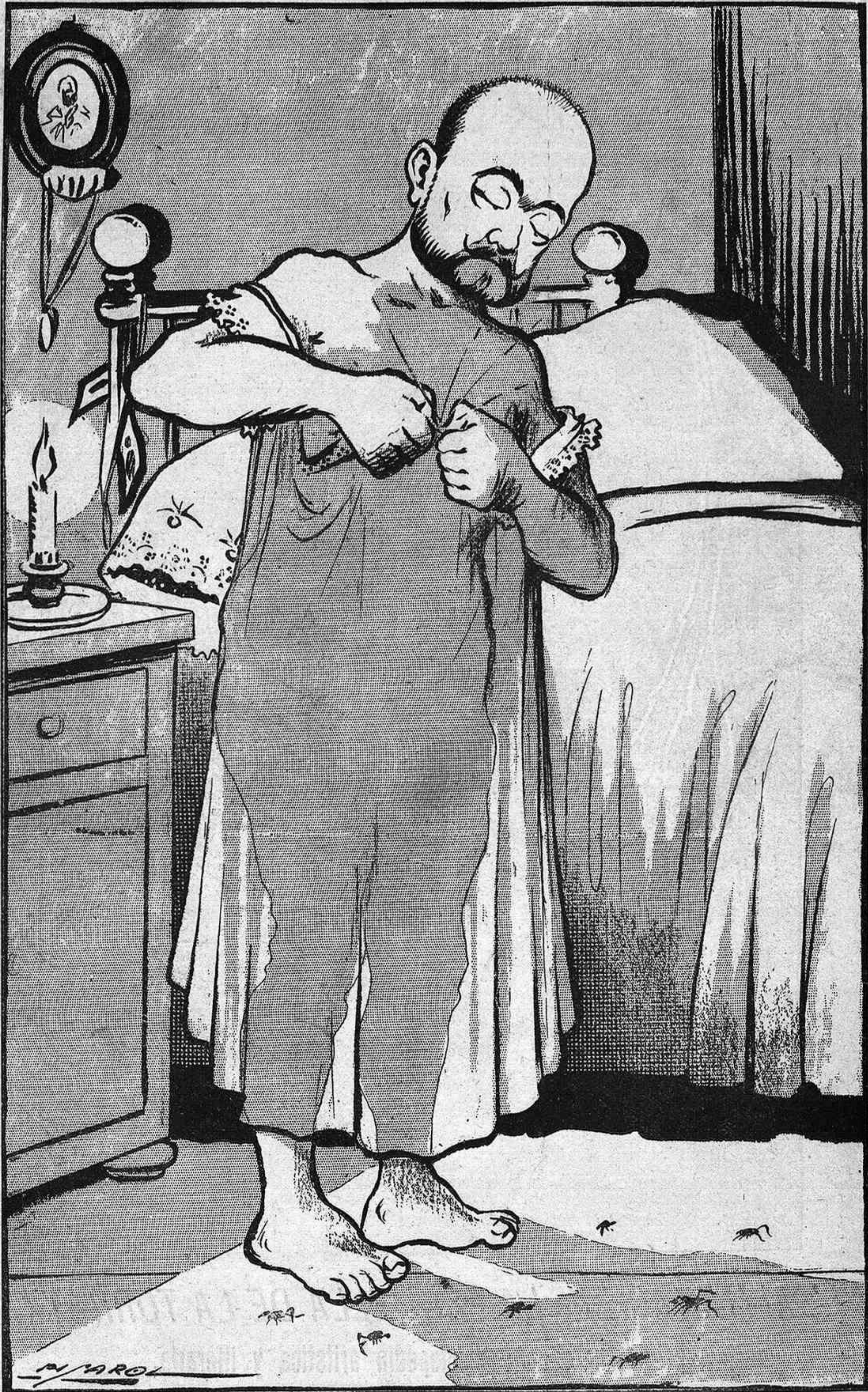

L' ALMANACH de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

constitueix una enciclopedia artística y literaria.

Se ven á **UNA PESSETA**, pero val molt més

GOVERNADOR INSECTICIDA

En Manzano clar ho ha dit:
—Mentres jo governar puga,

els teatros han de ser nets:
Ino hi vull *pulgas*, no hi vull *pulgas*!